

Starševska odgovornost - Irska

KAZALO

- 1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?
- 2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?
- 3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?
- 4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?
- 5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?
- 6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?
- 7 O katerih vprašanjih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predložita sodišču?
- 8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?
- 9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?
- 10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?
- 11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?
- 12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?
- 13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?
- 14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?
- 15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?
- 16 Na katero Sodišče v tej državi članici je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?
- 17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?

Pravni izraz „starševska odgovornost“ – na Irskem se uporablja izraz „starševska skrb“ (guardianship) – pomeni imetje vseh pravic in dolžnosti v zvezi z otrokom, ki so podeljene po zakonu, s strani sodišča ali s pravno veljavnim dogovorom. Nosilec starševske odgovornosti ima poleg drugih pravic, ki se nanašajo na otrokovo korist, pravice do varstva in vzgoje ter do stikov z otrokom.

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Na splošno sta poročena starša nosilca skupne starševske odgovornosti za otroka. Če starša nista poročena, je glavna nosilka starševske odgovornosti mati, s sporazumom med staršema ali s sodno odločbo pa se lahko biološki oče imenuje za skrbnika.

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Da. Health Service Executive (uprava za zdravstvene storitve) lahko za otroke, mlajše od osemnajst let, prek svojega oddelka za otroke in družine TUSLA pri okrajnem sodišču vloži predlog za odreditev takega skrbništva. V izjemnih okoliščinah lahko sodišče imenuje skrbnika, ki opravlja funkcije iz starševske odgovornosti, kadar starš tega ne želi ali ne more. V primeru smrti starša se lahko imenuje „oporočni skrbnik“ (Testamentary Guardian), če je bil izbran z oporoko ali kodicilem, lahko pa ga imenuje tudi sodišče. Kadar take izbire ni, lahko uprava za zdravstvene storitve v primeru smrti staršev ali če starša nočeta oziroma nista zmožna skrbeti za otroka, za otroke, mlajše od osemnajst let, prek svojega oddelka za otroke in družine TUSLA pri okrajnem sodišču vloži predlog za odreditev takega skrbništva.

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?

V primeru razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti staršev se lahko starša sporazumeta o izvajanju pravic do varstva in vzgoje ter do stikov z otrokom. Če sporazuma ni mogoče doseči, se lahko starša za določitev izvajanja pravic do varstva in vzgoje ter do stikov z otrokom obrneta na sodišče. Kadar sta skrbnika otroka oba starša, razveza ali prenehanje življenjske skupnosti na skrbništvo ne vpliva, lahko pa sodišče v zelo izjemnih okoliščinah in le če je to v otrokovo korist, odvzame skrbništvo očetu, ki z materjo ni v zakonski zvezi.

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Starša, ki skleneta sporazum o starševski odgovornosti, morata tak sporazum predložiti sodišču in pridobiti odredbo, ki odraža njegovo vsebino, da bi sporazum postal pravno zavezujoč. Sodišče se mora prepričati, da so otrokove pravice s sporazumom ustrezno zaščitene, in lahko zavrne izdajo odredbe, če ni prepričano, da po sporazumu eden izmed staršev ali oba starša izpolnjujeta svoje obveznosti do otroka. S takim sporazumom ne more prenehati status skrbništva nobenega od staršev.

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

Posamezniki lahko uporabijo zunajsodne metode reševanja sporov, kot sta mediacija ali svetovanje.

7 O katerih vprašanjih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predložita sodišču?

Sodišče lahko odloči o vseh vprašanjih v zvezi z otrokovo koristjo, med drugim tudi o vprašanjih glede skrbništva, varstva in vzgoje ter stikov z otrokom. Glej tudi vprašanja 4 in 5 zgoraj – sodišče ne more odvzeti skrbništva poročenim staršem ali biološki materi, lahko pa za posameznika določi pogoje izvajanja starševske odgovornosti.

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Ne. Tisti od staršev, ki ima izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, sicer lahko odloča o vsakodnevni skrbi in varstvu otroka, vendar se mora o vseh zadevah, ki vplivajo na otrokovo korist, med drugim o tem, kje se bo otrok šolal in kje bo živel, posvetovati s tistim od staršev, ki je otrokov skrbnik, nima pa pravice do varstva in vzgoje otroka.

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

Če med strankami ni globokega spora, se jima podeli skupno varstvo in vzgoja otroka, ki jima omogoča, da skupaj sprejemata odločitve, ki se nanašajo pomembno na otrokovo korist in vsakodnevno skrb. To ne pomeni, da imata oba starša pravico do enako časa, preživetega z otrokom, temveč zagotavlja, da imata do otroka ustrezne dolžnosti in obveznosti.

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Običajno stranke, ki želijo vložiti predlog v zvezi s starševsko odgovornostjo, to storijo pri okrajnem sodišču. Vendar je lahko za nekatere predloge, ki so povezani s postopki v zvezi z zakonsko zvezo, treba predlog vložiti pri okrožnem ali višjem sodišču. Višje sodišče je izključno pristojno za zadeve, ki se nanašajo na protipravni odvzem otrok.

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

Da. Na sodišče se je mogoče obrniti *ex parte*, torej brez obvestila nasprotne stranke, če bi bil zaradi običajnega obvestila tožeče stranke tožencu otrok ogrožen.

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Da. Pravno pomoč je mogoče pridobiti v okviru sheme civilne pravne pomoči. V okviru te sheme se opravi preizkus glede sredstev.

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Da. Zoper odločbo sodišča prve stopnje, tj. sodišča, kjer se je postopek začel, je mogoče vložiti pritožbo. Običajno pa se ni mogoče pritožiti zoper sodbo pritožbenega sodišča.

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Osebe, ki uveljavljajo izvršitev odločbe o starševski odgovornosti, naj preverijo poslovnik zadevnega sodišča ali institucije. Razen v predlogih *ex parte* je treba nasprotno stranko obvestiti o nameri začeti kakršen koli postopek za izvršitev sodne odločbe.

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

Glej odgovor na vprašanje 14.

16 Na katero Sodišče v tej državi članici je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Višje sodišče, ki ima polno in izvirno pristojnost.

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Zakon o varstvu otrok (Haaška konvencija) iz leta 2000 daje pravno veljavnost Haaški konvenciji iz leta 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, ki se uporablja na tem področju; poleg tega se na tem področju uporablja tudi Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo (Uredba Bruselj IIa).

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zadnja posodobitev: 18/11/2019